

# Obsah

Úvod . . . . .	11
<b>I. ISAAC NEWTON</b> . . . . .	16
1. Život a dílo . . . . .	16
2. Metoda přírodních věd . . . . .	18
3. Základní vědecké myšlenky . . . . .	22
4. Metafyzické prvky v Newtonově filosofii přírody . . . . .	25
5. Newtonův význam pro filosofii . . . . .	31
<b>II. JOHN LOCKE</b> . . . . .	33
1. Život a dílo . . . . .	33
2. Lockova výchozí pozice v teorii poznání . . . . .	37
3. Kritika innatismu . . . . .	39
4. Analýza zkušenosti a otázka po původu idejí . . . . .	42
5. Jednoduché ideje . . . . .	45
6. Složené ideje . . . . .	49
7. Realita a adekvátnost idejí . . . . .	57
8. Vědění a mínění . . . . .	60
9. Ideje a slova . . . . .	64
10. Základní myšlenky etiky . . . . .	66
11. Lockova politická teorie . . . . .	70
12. Ospravedlnění soukromého vlastnictví . . . . .	74
13. Rozumnost křesťanství a idea tolerance . . . . .	78
14. Základní pedagogické myšlenky . . . . .	82
<b>III. GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ</b> . . . . .	84
1. Život a nejdůležitější spisy . . . . .	84
2. Filosofické názory před rokem 1670 . . . . .	92

3. Nauka o monádách . . . . .	95
a) Substance jako síla . . . . .	96
b) Substance jako hypostazovaný logický subjekt . . . . .	98
c) Substance jako jednota . . . . .	99
d) Důsledky plynoucí z pojmu substance . . . . .	101
e) Souvislost substancí . . . . .	103
f) Nauka o substanciálním svazku . . . . .	107
4. Nejvyšší principy . . . . .	108
a) Princip důvodu . . . . .	111
b) Princip identity nerozlišitelného . . . . .	113
c) Princip ideality vztahů . . . . .	113
d) Princip nejlepšího . . . . .	114
5. Základní myšlenky metafyziky poznání . . . . .	120
6. Theodicea . . . . .	125
7. Základní myšlenky Leibnizovy logiky . . . . .	130
8. Leibniz a filosofie jeho doby . . . . .	136
<b>IV. GEORGE BERKELEY</b> . . . . .	143
1. Život a dílo . . . . .	143
2. Teorie zrakového vnímání . . . . .	148
3. Nauka o abstrakci a role jazyka . . . . .	151
4. Kritika materialismu . . . . .	157
5. <i>Esse est percipi</i> . . . . .	159
6. <i>Esse est percipere</i> . . . . .	161
7. Poznání Boha a objektivita zkušenosti . . . . .	163
8. Základní myšlenky praktické filosofie . . . . .	167
<b>V. BRITSKÁ MORÁLNÍ A NÁBOŽENSKÁ FILOSOFIE</b>	
<b>VE VĚKU OSVÍCENSTVÍ</b> . . . . .	170
1. Shaftesbury . . . . .	170
a) Život a dílo . . . . .	170
b) Metafyzické základy . . . . .	173
c) Etika . . . . .	177
d) Základní myšlenky společenské filosofie . . . . .	181
2. Etika morálního smyslu . . . . .	184



a) Francis Hutcheson . . . . .	184
b) Joseph Butler . . . . .	188
3. Deisté . . . . .	190
a) John Toland . . . . .	193
b) Anthony Collins . . . . .	198
c) Matthew Tindal . . . . .	201
d) Henry Saint John Viscount Bolingbroke . . . . .	203
e) Ostatní zástupci anglického deismu . . . . .	205

## VI. „PHILOSOPHES“ OD MONTESQUIEUA

PO HOLBACHA . . . . .	207
1. Montesquieu . . . . .	208
a) Život a dílo . . . . .	208
b) Duch zákonů . . . . .	211
2. François Marie Voltaire . . . . .	216
a) Život a dílo . . . . .	216
b) Základní myšlenky teorie poznání . . . . .	222
c) Metafyzické myšlenky . . . . .	225
d) Kritika náboženství . . . . .	228
e) Filosofie společnosti . . . . .	231
f) Charakter Voltairových historických spisů . . . . .	233
3. Denis Diderot . . . . .	236
a) Život a dílo . . . . .	236
b) Teorie poznání a metodologie . . . . .	239
c) Idea přírodního řádu . . . . .	245
d) Základní myšlenky estetiky . . . . .	248
4. Jean Lerond d'Alembert . . . . .	253
5. Přírodní vědy ve Francii v 18. století . . . . .	258
6. Etienne de Condillac . . . . .	261
a) Teorie idejí . . . . .	262
b) Condillac jako ekonom . . . . .	268
c) Metodologie . . . . .	270
d) Condillacovi následovníci . . . . .	272
7. J.-O. de la Mettrie . . . . .	274
8. Claude Adrien Helvetius . . . . .	279
9. P. H. D. von Holbach . . . . .	284

a) Život a dílo . . . . .	284
b) Kritika náboženství . . . . .	287
c) Praktická filosofie . . . . .	289
d) Pojem přírody . . . . .	292
10. Fyziokraté . . . . .	294
<b>VII. NĚMECKÁ FILOSOFIE VE VĚKU OSVÍCENSTVÍ</b>	<b>301</b>
1. Christian Wolff . . . . .	303
a) Život a dílo . . . . .	303
b) Rozdělení a metoda filosofie . . . . .	307
c) Základní myšlenky ontologie . . . . .	310
d) Aspekty speciální metafyziky . . . . .	315
e) Témata filosofie přírody . . . . .	319
f) Základní myšlenky praktické filosofie . . . . .	321
2. Wolffovi žáci . . . . .	325
3. Antiracionalistický proud německé filosofie . . . . .	331
4. Filosofové bez jednoznačné příslušnosti k nějaké škole . . . . .	342
a) L. Euler . . . . .	342
b) G. Ploucquet . . . . .	344
c) J. H. Lambert . . . . .	345
d) Chr. Garve, J. G. H. Feder a J. N. Tetens . . . . .	355
5. Filosofie mimo rámec universit . . . . .	361
a) G. E. Lessing . . . . .	361
b) Moses Mendelssohn . . . . .	373
c) Ostatní zástupci německého osvícenství . . . . .	378
<b>VIII. GIAMBATTISTA VICO</b>	<b>380</b>
1. Život a dílo . . . . .	380
2. Kritika kartesianismu . . . . .	382
3. Metoda humanitních věd . . . . .	385
4. Struktura dějinných událostí . . . . .	390
5. Vicův vztah k jeho současníkům a k pozdější době . . . . .	394
<b>IX. DAVID HUME</b>	<b>397</b>
1. Život a dílo . . . . .	397
2. Cíl a metoda Humovy filosofie . . . . .	400



3. Empiristické východisko . . . . .	402
4. Kritika tradičního pojetí substance . . . . .	409
5. Kritika racionalistické koncepce kauzality . . . . .	411
6. Etika . . . . .	422
a) Charakter a úkol etiky . . . . .	422
b) Vysvětlení základních morálních skutečností . . . . .	425
7. Filosofie státu a práva . . . . .	429
8. Vlastnické právo . . . . .	434
9. Filosofie náboženství . . . . .	437
<b>X. SKOTSKÁ FILOSOFIE PO HUMOVI</b>	<b>444</b>
1. Adam Smith . . . . .	444
a) Život a dílo . . . . .	444
b) Zásady etiky . . . . .	447
c) Základní myšlenky filosofie práva . . . . .	451
d) Základní myšlenky ekonomie . . . . .	453
2. Thomas Reid a skotská filosofie common-sensu . . . . .	462
a) Reidův život a dílo . . . . .	463
b) Reidova metodologie . . . . .	464
c) Kritika systému idejí . . . . .	468
d) Úloha common-sensu . . . . .	472
e) Etika . . . . .	476
<b>XI. JEAN-JACQUES ROUSSEAU A POČÁTKY</b>	
<b>SPOLEČENSKÉHO ROMANTISMU</b>	<b>483</b>
1. Život a dílo . . . . .	483
2. Antropologické předpoklady . . . . .	488
3. Kritika vědy . . . . .	492
4. Kritika náboženství a výchovných zásad . . . . .	495
5. Kritika společnosti . . . . .	501
a) Rekonstrukce společenského vývoje . . . . .	502
b) Konstrukce pojmu státu . . . . .	506
6. Kritika kapitalistické ekonomie . . . . .	512
7. Zástupci socialistických idejí v 18. století . . . . .	516

<b>XII. OSVÍCENSTVÍ A REVOLUCE</b>	521
1. Condorcet	521
a) Život a dílo	521
b) Role matematiky	523
c) Ústavněprávní zásady	526
d) Filosofie dějin	528
2. Ideologové revoluce	531
a) Mirabeau	531
b) Siéyès	534
c) Babeuf	537
d) Chamfort a Rivarol	539
Seznam literatury	541
Jmenný rejstřík	568
Ediční poznámka	579